

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petita; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vestic. Posiljena, osmrtnice in javnozahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana so ne sprejemajo. Rokopisi se ne vrašajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

„V ednosti je moč“.

„EDINOST“ izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torekih, četrčkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 30, izven Avstrije . . . 1.40 za tri mesece . . . 2.60 . . . 4.— za pol leta . . . 5.— . . . 5.— za ves leto . . . 10.— . . . 18.— Na naročbe brez priložne naročnine se ne jemlje ozir.

Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

Častitim našim gg. naročnikom.

One gg. naročnike, ki še niso poslali naročnine za tretje četrtletje, opozarjamo, da to storé pred koncem tega meseca, ker bomo sicer primorani jim list vstaviti. Naročnino na naš list plačevati je namreč naprej ter stoji ta pogoj na čelu lista.

Upravništvo.

Izgredi in kozmopolitizem.

Socialistično politično društvo „Bodočnost“ v Ljubljani je priredilo minole nedelje javen shod. Iz poročila o tem shodu — kakor je je priobčil „Slov. Narod“ — posnemamo dvojno: da se je shod vršil v nemškem jeziku ter da je prišlo do takega spopada med socialnimi demokrati in takozvanimi krščanskimi delavci, da je morala posredovati policija ter je med par drugimi razgrajajući zaprla tudi nekega odvetniškega koncipijenta iz takozvane klerikalne stranke. Iz že omenjenega poročila je posneti nadalje, da so se socialni demokrati na tem shodu veli povsem dostojno in miroljubno, dočim so bili na krščanski strani jako razburjeni in so od te strani neprestano odletali „prostaški cinični vsikli“.

Salvo errore et omissione — v veri torej, da poročilo „Slovenskega Naroda“ odgovarja resnici, moramo brez ovinkov izreči svoje obžalovanje na postopanju „krščanskih delavcev“ na omenjenem shodu socialnih demokratov, kakor smo odkrito in brezobzirno obsojali dogodke v Staremtrgu. Obsojamo take dogodke, ker ne moremo verjeti, da bi bili žaljenje in kričanje ter iz istega porajajoči se izgredi — dokazi in argumenti; ker ne moremo verjeti, da bi bili za sodnike v političnih prepirih poklicani — redarji. Ako bodo morali pri vsakem našem zborovanju redarji prestopati iz pasivnosti v aktivnost, ako res ne bode več mogoče povedati svojega menenja z lica v lice, ne da bi se pri tem pošteno kregali, potem bomo že morali priznati žalostjo v svojem rodo- in domoljubnem srcu, da so se naši domači odnošaji srečno razvili že do one točke — kjer pričinja anarhija in določajo jedino le glasna grla in krepke pesti.

Zato obžalujemo iskreno omenjeni dogodek pri občnem zboru socialistiškega društva „Bodočnost“. Taki dogodki niso v nikako čast ni neposrednim provzročiteljem istih, ni narodu, ni domovini. Kajti ne pozabite gospóda, da svet, in zlasti nam neprijazni svet, po takih dogodkih le prerad sodi — da-si je to krivično — kulturno stopinjo vsega naroda, in iz te sodbe si napravlja in tudi drugim usiljuje svoje

zaključke, o katerih ne bi hoteli reči, da so nam v prilog.

A če že moramo brezpogojno, brez ovinkov in najstrožje obsojati izgrede sploh, koliko ostreja mora biti naša sodba, ako se izgrediv udeležujejo ali jih celó izvijajo omikani, akademično izobraženi ljudje — možje torej, o katerih smemo soditi, da so poklicani, da stopijo danes ali jutri narodu na čelu — kot voditelji, učitelji in blažitelji narodnega mišljenja in čustvovanja! Ako je torej res — in res mora biti, ker je prinesel „Narod“ to vest v povsem konkretni in pozitivni obliki —, da je povodom večkrat omenjenega shoda policija zaprla tudi jednega akademično izobraženega moža, odvetniškega kandidata in doktorja prava — potem moramo to dejstvo obžalovati še veliko bolj nego ves drugi izgrediv.

Te sodbe nismo napisali niti iz naklonjenosti do jedne, niti iz nasprotja do druge stranke, ampak moramo obsojati take dogodke, naj se že primerjajo na tej ali oni strani: v imenu časti in ugleda naroda in domovine. Naj le bodo v božjem imenu med nami razlike v političnem mišljenju, delimo se, ako že ne gre drugače, tudi v stranke, ali v jednem moramo biti jedini — v prizadevanju, da po moči bližamo rod svoj do stopinje kulturnega naroda, in pa v skrbi za čast in ugled istega, koji čednosti in morati biti naša ukupna last, koje je čuvati kakor zenico v očesu! A komu naj bode v prvi vrsti na srcu ta skrb, nego ljudem, ki so se kaj učili in ki so po svoji izobrazbi in kulturi veliko bolj vsposobljeni v to, da krote v sebi človeško strast in vročo kri ter da z lepim vzgledom samozatajevanja uplivaajo tudi na druge, ki se niso toliko učili kakor oni, in so po takim pristnejši in srboriteji sinovi narave!

Toliko o izgredih v Ljubljani od minole nedelje — salvo errore et omissione!

To zborovanje pa je bilo zanimivo za nas tudi z ozirom na polemiko, ki se je vnela te dni med ljubljanskima dnevnikoma o kozmopolitizmu, oziroma ob vprašanju, kdo stoji bližje brezdomovinstvu in breznarodnjstvu: ali socialna demokracija ali krščanski socializem?

V svoji številki z dne 22. m. m. priobčil je bil „Slovenec“ pomemben članek pod naslovom: „Narodnost in kozmopolitizem“, v katerem pripoznava sicer relativno opravičenost kozmopolitizma, ali koncem svojih izvajanj prihaja vendar do povsem pametnega zaključka, da Slovenci za sedaj ne smemo biti kozmopolitje, to je brezdomovinci in nenarodnjaki, ker bi bilo to naša smrt v valovju germanizma in irre-

je bila vsa črna, pravijo ljudje, da je od črne kuge poginola“.

„Pomozi nam sveti Blaž! Moram takoj štacuno prekaditi borovicoj in ne sme se vode piti, kadar je kuga, da, vode nikakor!“

„Pač pa vino in žganje, draga botra. Da, od črne kuge poginolo je dekle. Zato ne bode doma ležala na odru, ampak v kapelici sv. Ivana pod Mesniškimi vratmi, pa jo jutri po noči ponesó na groblje“.

„To je žalostno“.

„In jako žalostno. Ali vidite, to Vam je prst božji! Oholost, gizdavost je obsedla dekle, pa ná, na čem je vse končalo. Dve, tri lopate, ji je sedaj vse gospodstvo. Sedaj veste in zdaj z Bogom, draga kuma, moram domov, da mi se mleko ne zagriže“.

„Bog se usmili vsakemu grešniku. Z Bogom, botra Freyovka!“

Po mestu bilo je hrupa in graje. Vsed Dorine nagle smrti razburilo se je vse me-

dente! V zmislu tega spoznanja podaja „Slovenec“ Slovincem hvalevreden opomin, da je vstrajati v boju za sveto pravnično stvar, „kajti toliko smo vendar vredni kakor divji Armenci v azijski Turčiji“.

Hočeš nočeš uhitate se nam pri čitanju tega članka misli za par let nazaj, ko se je jela iz Gorice razširati nova vera o pogubnosti „absolutne narodnosti“ in „poganskem značaju“ narodne ideje. In potem nam je stopilo živo pred oči, kako je ta nova vera zmagonosno prekoračila mejo med Primorsko in Kranjsko in je slednjič postala v tej poslednji pokrajini — ako smemo tako reči — vladni aksijom, vodilno načelo javnega menenja. Vzlic zmagonosnemu širjenju mi vendar nismo mogli in nismo hoteli pristopiti k „novi veri“. Ni materialna škoda, ki smo jo trpeli zbog svoje zvestobe do lastnega prepričanja, ni nas oplašila. Čakali smo mirno, ker smo vedeli, da ti nauki dovedejo sami sebe ad absurdum v bližnji bodočnosti. Ta trenutek se nam morda bliža. Po omenjenem članku „Slovenca“ vsaj sodimo, da je oni kozmopolitizem, ki so ga širili od Gorice sem, pravo za pravo podoben kakor jajce jajcu naukom socialne demokracije; da torej goriška gospóda niso delali za-se in za versko stvar, ampak za one, ki ne hote poznati domovine in naroda, a tudi ne — Boga! Ne da bi se prav zavedala tega, zašla je „Slovenčeva“ stranka po krivdi goriških gospódo in še koga drugega v soseščino se svojim najhujšem nasprotnikom Verujemo, da jej je jelo postajati tesno pri srcu v taki soseščini in razumemo tudi in je ne grajamo radi tega, da se sedaj demonstrativno odmiče od takega soseda. Ne, mi nočemo ničesar očitati konservativni gospódi na Kranjskem, ampak zadovoljni smo, da — četudi ne kar naravnost — pa vsaj nekamo prikrito pripoznavajo svojo — zmoto. Zadovoljno beležimo torej opomin „Slovenčev“, da Slovenci ne smemo biti kozmopolitje! Ako bodo gospóda dosledni v svojih dejanjih v zmislu tega opomina, verujemo naj nam, da bode kmalu konec nesporazumljenjem med nami in njimi!

Na omenjeni „Slovenčev“ članek je reagiral tudi „Slov. Narod“ — to treba pripoznati — v primerem in miroljubnem tonu. Ta poslednji list sicer ne more prav verjeti, da bi to spoznanje „Slovenčev“ izviralo iz ljubezni do naroda, marveč meni, da izvira le iz strahu pred socialno demokracijo, ali vendar ga veseli pripoznanje „Slovenčev“, da treba varovati svojo narodnost! Nas po obmejnih pokrajinah mora pa le veseliti, kadar koli se srečajo v misli naši razdvojeni bratje na Kranjskem.

Vendar pa si ne moremo kaj, da ne bi tu napisali par besedi na adresu „Slovenskega Naroda“, ker se nam zdi — mi vsaj

ščanstvo. Preprostejše ljudstvo je zares verovalo, da je kuga ugonobila zlatarjevo jednico, ali pametnejši ljudje so slutili, da to ni kuga, ampak da je bila grešna roka nekoga, kar je potrdil i lekarnar Globicer. Ali še bolj razburjeni bili so meščani plemenitega mesta iz drugega vzroka.

Besni na Zagrebčane sestali so se hrvatski stanovi v svojem saboru, in tu so na predlog Ungnada bana sklenili proti Zagrebu to-le: „Ker meščani Zagrebskega Griča hočejo starimi svojimi povelji uničiti svobodo kraljevine Slavonije, ker so hinavskim načinom podigli tóžbo pred jasnim nadvojvodo Ernestom proti gospódu banu in podbanu, ker so prečili velemožnega gospódu Stepana Gregorijanca, da vrši svojo podbansko oblast, žalili gospódo stanove in redove, ter se javno upirali banu, zato naj se oni v mejah svojega mesta svobodno sami vladajo, pa da so izključeni iz sodeležnosti teh kraljevin

se ne moremo odtegniti temu utisu —, da z vso silo tišči v isto zmoto, v kojoj so zabrelí „Slovenčevci“: v soseščino se socialno demokracijo.

Obsojali smo gori one, ki so priredili izgrediv proti socialnim demokratom, a še ostreje moramo obsoditi dejstvo, da nam ti poslednji pošiljajo v Ljubljano nemških govornikov — govornic. Tega niso še storili krščanski socialisti! Nemški krščanski socialisti so, če že hočete, naši sovražniki gori med seboj, dočim je socialna demokracija ekspanzivna in poseva v naše dežele se svojo idejo — kozmopolitizma. Ako torej obsojamo tega poslednjega, obsojati moramo brezpogojno tudi nemške govore na slovenskih tleh. Človek se vsemu privadi; kolikor pogosteje priprost slovenski delavec poslušá take govore, v isti meri se mu hladi navdušenje za svoj jezik, kmalu postane indiferenten — kozmopolit. Socialne demokracije pa se moramo braniti z vsemi štirimi že zato, ker vemo, da je pod vodstvom — židovskih milijonarjev a la berlinski Singer! Kolikor pa nam je že škodoval in nam še lahko škoduje mednarodni kapitalizem, toliko nam ne bodo mogli nikdar škodovati krščanski socialisti — tudi ne pri najboljši, oziroma najslabši volji. Boj kozmopolitizmu, ta je prava! Ali dosledno in povsodi!

Politiške vesti.

V Trstu, dne 4. septembra 1895.

Volitve na Goriškem. „Primorec“ piše, da volilno gibanje na Goriškem postaja vedno večje in že se vidijo roke, ki vodijo naklepe. Se slovenskim deželnim glavarjem menda ne bo nič, zato pa bi hoteli na slovenski strani uriti nekaj takozvanih „zmernih“ in „spravljenih“ poslancev. Ako bi bili Kraševci tako nespametni da bi šli na limanice tem agitatorjem, tedaj z Bogom tista lepa edinstvo slovenskih poslancev, o kateri že dolgo sanjamo, in se nam kaže kot edina pomoč za srečnejše čase Slovencev na Goriškem. Takim agitatorjem naj pokaže ljudstvo vrata!

Tudi danes nočemo še govoriti o kandidatoma društva „Sloga“ za Kras, opozarjamo pa kraške rodoljube, da dobe svojega zastopnika v deželnem odboru, ako bodo slušali nasvete poklicanega političnega društva; ako ne — pa ne!! Društvo „Sloga“ hoče pokazati svojo posebno naklonjenost do Kraševcev ravno s tem, da je določilo kandidata za Kras v zmislu svoje želje, da dobe Kraševci svojega zastopnika v deželnem odboru. To pa morajo sprevideti

in od tega vladanja ostale gospóde, in da jim ni svobodno trgovati in z blagom hoditi po kraljevini, a sabor in bansko sodišče da se po volji in želji gospóda bana obdržuje v naprej v drugem, primernejšem mestu“.

„Naj sedaj lajajo kukavice!“ nasmejaj se je Gregorijanec ljuto: „naj pojedó kašo, ki so si jo skuhali“.

„Ali tako, gospóda?“ rekel je sodec Jakopovič. „Naj bode! Kocka je padla, klin s klinom. Bojite se naših ostrih zób, z nami ni šaliti se; tega bode še več“.

In sklical je sodec skupščino. Silno meščanov je vrvelo v mestni hiši. Jeza je kipela v srech meščanov; gospóda hoteli bi ugonobiti Zagreb. V zbornico vstopil je Jakopovič, bled in mrk, v roki mu pergamenta.

„Sam hočem pred kralja, bratje, da mu povem, kaj se počenja z nami, in v vašem imenu izročim mu to-le pismo!“

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

186

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

(Dalje.)

XXII.

„Botra, draga botra!“ pričela je Freyovka, došedša v Šafranično prodajalnico. „Ali veste, kaj je s Krupičevo Doro?“

„Nekaj sem tako čula, ali ne vem pravo, draga kuma!“ odgovorila je neveselo Šafranička. „Pamet mi ni več za nič, odkar so mi ti španijolski potepuhi raznesli seno in ukradli žganje“.

„Uboga moja soseda! Da, da! Bič božji prišel je na nas jadne. Ali da Vam povem za Doro. Na Tri kralje imela se je res poročiti z mladim gospodom, a večeraj so jo našli v prodajalnici mrtvo — mrtvo. Po licu

Kraševci sami, da možje a la Fabiani pri vsej svoji poštenosti ne sodijo v deželni odbor, ker jim nedostaja potrebnih sposobnosti!! Le sebi si bodo morali torej pripisati Kraševci, ako ne dobe svojega zastopnika v deželnem odboru; tega pa menda ne treba praviti, kolike važnosti je to, ako je poslanec tega ali onega volilnega okraja zajedno v deželnem odboru. Koliko referatov in stvari gre potem skozi njega roko, koliko je odvisno ravno od istega ob raznih slučajih, koliko koristi lahko svojim volilcem!!!

Kraševci naj dobro premislijo vse to in potem jim res ne bode teško izbirati. In ali ne bi bila britka ironija, ako bi ravno Kraševci, koje smo vsikdar smatrali najzavednejšimi na Goriškem, rušili slovensko vzajemnost, ako bi ravno oni, ki so toli bistrega duha, seli na zvito nastavljenje limate? Ne, niti misliti ne moremo nato!

Tudi do veleposestnikov se obrača vodstvo Slovencev v Gorici, da naj bodo previdni, ker tudi njih bi hoteli razcepiti naši nasprotniki in naši kromovci, da bi iz srede veleposestnikov pripomogli v deželni zbor — trem kromovcem. Lahki bi radi zadolžili deželo za milijone — a plačevati bi morali razmeroma največ ravno slovenski veleposestniki. Tako nespametni vendar ne bodo ti poslednji, da bi sami sebi kopali jamo. Previdno torej in vsakdo naj vrši svojo dolžnost brez strahu — kakor veleparazita — in opravičena sebičnost in narodni ponos!

Cesar na Čekem. Včeraj je bil drugi dan velikih vaj. Nasprotnika sta se spoprijela dvakrat, toda ni prišlo do odločitve. Vojaki so se odlikovali po vztrajnosti in rezkosti in je bil cesar jako zadovoljen. Vreme je krasno. Tudi veliko ljudij je prišlo opazovat vaje.

V Przemislju so otvorili včeraj na slovesen način gimnazijsko poslopje in novi maloruski gimnazij. Slavnosti se je udeležil tudi namestnik Badeni.

Skupni pastirski list ogrskih škofov pozivlja vernike, naj spoštujejo tudi civilne zakone. Cerkev pa se hoče držati svojega nauka in razumevanja vere. Duhovnikom boče torej i v bodoče voditi za lastne svrhe matice o rojstvih, smrtih in porokah. Duplikate pa je (od 1. januarja naprej) pošiljati civilnim oblastim. Konzistoriji, sedeži o pravdah med zakonskimi, ne smejo pod nobenim pogojem izročati svojih spisov civilnemu sodišču, in cerkev boče le ona razdruženja zakona pripoznavala veljavnimi, ko se je cerkev izrekla za razdruženje na podlagi kanoniških vzrokov za ločitev. Oklici se morajo vršiti kakor doslej in je duhovnikom dolžnost paziti na to, da se je cerkvena poroka vršila po sklepih tridentinskega koncila. Pri mešanih zakonih bodeta morala ženin in nevesta naznaniti duhovniku, kako sta se dogovorila glede verske vzgoje otrok, in ako ta dogovor odgovarja cerkvenim zakonom, potem duhovnik lahko izvrši poroko. Ako ne odgovarja, ampak nastopa pasivna asistenta: duhovnik je le navzoč pri sklepu poroke in mu je vzeti isto na znanje. Med kristijani in nekristijani sklenjeni zakoni ne dobe cerkvene blagoslova.

Pastirski list povdarja, da nobena moč ne more razveljaviti verske resnice katoliške cerkve. Verniki naj le ugone posvetnim postavam, ali odgovarjati morajo tudi cerkvenim predpisom. Katoliškim sodnikom boče dovoljeno posredovati pri pravdah radi ločitve, ker se pri tem morejo opirati le na posvetne zakone.

Različne vesti.

Ponesrečen višji vojvoda. Dne 3. t. m. ponesrečil je višji vojvoda Ladislav v Kis-Jenöju pri lovu na divje mačke. Ranil se je na desni nogi. Rana je sicer skeleča, toda nevarna ni. Nj. Vel. cesar je zahteval, da se mu brzoglavno obiširneje sporoči o stanju višjega vojvode.

Imenovanja. Nj. Vel. cesar je imenoval kanonika-kurata kolegijatnega kapitla v Piranu, Josipa Fonda, višjim duhovnikom-župnikom kolegijatne cerkve v Piranu; učitelja veronauka na učiteljišču v Kopru, Bena tija in župnika v Bujah, Gordino pa čatnima kanonikom konkatedralnega kapitla v Kopru. — Vodja naučnega minister-

stva imenoval je suplenta na državni realki v Roveretu, Laharnerja, pravim učiteljem na državnem gimnaziju v Kopru.

Počestčenje. Učiteljsko društvo za koperski okraj je izvolilo svojim častnim članom deželnega šolskega nadzornika Antona Klotiča vit. Sabladskega povodom 25letnice njegovega nadzorništva za zasluge, ki si je stekel za razvitek šolstva v tej dobi. Častitamo i mi od srca!

Občinske ljudske šole tržaške. Mestni magistrat obelodanil je obširno statistiko o občinskih ljudskih šolah v šolskem letu 1894/95. Iz te statistike posnemamo: Na 12 obstoječih ljudskih in meščanskih šolah v mestu poučevalo je 83 pravih učiteljev in 93 pravih učiteljic, 10 pravih in 10 pomožnih katehetov, 4 strokovni učitelji, 12 začasnih asistentov, 11 pravih in 9 začasnih asistentinj in 12 izrednih asistentinj. Od tega osebja bilo je vsposobljenih za meščanske šole 17 učiteljev, 13 učiteljic in 5 asistentinj. Koncem šolskega leta bilo je na teh šolah skupno 9860 otrok (5059 dečkov in 4801 deklic). — Na obstoječih 10 občinskih šolah v okolici poučevalo je 21 pravih učiteljev, 2 zač. nižja učitelja, 2 asistenta, 17 pravih učiteljic, 2 začasni in pomožni nižji učiteljici in 13 učiteljev veronauka. Vkupno število otrok bilo je koncem šolskega leta 1894/95 3052 (1546 dečkov in 1506 deklic). Koncem šolskega leta 1881/82 bilo je na teh šolah 2247 otrok.

Frankofobi v Trstu. Predsinočnem so tržaški Nemci pri Lovcu slavili 25letnico klanja pri Sedanu. Tej pristni germanski slavnosti predsedoval je tukajšnji nemški podkonzul. Slavnost je pričela z napitnico na Nj. Vel. našega cesarja, kateri je sledila napitnica nemškemu cesarju. S to napitnico prešinol je prisotne pravi, temu slavlju potrebni „unverfälschter deutscher Geist“ in v tem duhu klanjali so se udeleženci boginji Germaniji. Da so orile tudi „urdeutsche Lieder“, umevno je samo ob sebi; ta pangermanska, frankofobna slavnost končala je še-le pozno po noči. Na tej slavnosti se ni spodtikal nihče; kaj pa bi se govorilo, ako bi tržaški Slovenci jedenkrat za kratek čas slavili n. pr. obletnico bitke pri Plevni?!

Izlet na sv. Goro, oziroma v Solkan „Del. podp. društva“ in „Tržaškega Sokola“ se ne boče vršil 8. ampak 15. t. m. Izlet se je odložil iz dveh razlogov: v prvi vrstini bilo moči dobiti posebnega vlaka za 8. dan t. m., v drugi vrstini so pa tudi goriški prvaki želeli, da se stvar odloži — radi volilnega gibanja, da ne bi kdo mislil, da smo gojili kake agitatoriške ali provokatoriške namene.

Z ogirom na hujskanja, ki so jih pričeli že sedaj naši nasprotniki proti temu izletu, piše „Primorec“:

„S takimi nesramneži imamo opraviti „Slovinci“. Edino slovenski novci jim diše, drugo pa vse zaničujejo, kar je slovensko! Slovenci naj prihajajo v Gorico s svojimi vozovi in polnimi možnami, naj tu polnijo vozove in praznijo možnje, a Bog ne daj, da bi se kdaj malo glasneje pozdravili na ulici s svojim pozdravom: „živio!“ — takoj je to izzivanje laške narodnosti. Slovenci smemo v največih trumah polniti laške prodajnice in pisarnice, brez nas bi za lakotjo pomrli vsi „Corrierovi“ laški naročniki, a da bi Slovenci svobodno prirejali svoje slavnosti, tega ne! — Omenjena slavnost se bo vršila v Solkanu; kdo nam more to prepovedati? Gostje iz Trsta bodo imeli svoj vlak; kod naj gredo v Solkan, ako ne skozi mesto?! — Kdorkoli se čuti radi tega prehoda razžaljen, ta je podel hujskač, pa naj bo ta že Peter ali Pavel. Venuti ima tudi svojo prodajnico v Solkanu, a tega Slovenci še niso razkričali za hujskarijo! Naj le tirajo Venutiji dalje tako politiko, boče že videli, kdo bi največ trpel vsled narodne mržnje med Slovenci in Italijani.

Ako moramo iti s kolodvora skozi mesto, katerega pametnega Laha naj to vznemirja? Le hujskači, katere bi trebalo deti pod ključ, le zagrizeni irredentovci, le zakleti sovražniki Slovanov in Avstrije ne marajo videti ničesar, kar ne nosi znakov prekolučne trobojnice bianco-rosso-verde! In taka irredentovska sodrga naj bi imela upliv na naše društvene zabave na slovenski zemlji? Ne, nismo v Italiji, marveč — hvala Bogu — še vedno pod mogočnim žezlom avstrijskih

carjev! To si zapomnite čifutska in ostala irredentovska gospoda!*

Razstavni vlak v Prago. Ker so na mnogih krajih na Slovenskem dne 8. t. m. veliki shodi, dne 9. t. m. pa je v Ljubljani čespljevi sejem, sklenil je odbor za prinedbo potovanja Slovencev na narodopisno razstavo v Prago, da se vlak odpelje nepreklicno dne 9. t. m. popoldne ob 5.45 — Rojaki! Vabimo Vas vnovič, da se tega lepega in poučnega potovanja udeležite v prav obilnem številu in zagotovljamo Vas, da obisk narodopisne razstave v Pragi ostane vsakemu udeležencu ves čas življenja v prijetnem spominu.

Kaznilnica v Ljubljani. Iz Ljubljane pišejo, da je ministerstvo za pravosodje odredilo, da se definitivno opusti kaznilnica na Ljubljanskem gradu.

Morski pes. Zver, o kateri nam je sporočiti danes, razlikuje se od drugih morskih psov, (ki se baš o teh pasjih dneh prikažejo tu pa tam) v tem, da so tega morskega psa zares ujeli. Dobil so ga ribiči dne 1. t. m. pri Kraljevic. Nestvor je bil 4.65 m. dolg in 1200 kg. težak. Poslali so ga na Reko, kjer so ga razparali. V želodcu našli so mu med živalskimi ostanki jeden par — čevljev. Morda je imel morski pes ta obuvala shranjena v želodcu za slučajno potrebo na dolgem potu, ka-li?

Kralju italijanskemu se je včeraj zgrudil konj, ko je kraj ogledaval vojaštvo povodom velikih vojaških vaj pri Aquili. Kralj se je takoj osvobodil izpod konja ter zajahal istega konja tako hitro, da mnogi niso niti zapazili te nezgode.

Otrok požigalec. Iz Ljubljane pišejo: 5letni Valentin Strgar, kajzerjev sin v Kupleniku na Gorenjskem igral se je dne 28. m. m. z žepenicami v kočli svojega očeta in zanetil je ogenj. Koča, cenjena na 1000 gl., pričela je goriti ob 1/2, na 10 uri dop in v kratkem je bila vpepeljena. Pri gašenju se je na levi roki hudo opekel 70letni Andrej Krajnc iz Tolmina, kateri je bil varoval otroka in je prepozno zapazil ogenj. Na pogorišče so prihitali tudi gasilci z Bleda, toda ni jim bilo mogoče rešiti kočle. Pogorelo poslopje bilo je zavarovano za 500 gl.

Odvetnik Takacs. Te dni smo sporočili, da so v Budimpešti zaprli odvetnika dr. Zoltana Takaca, kateri je bil dobil 20.000 gl. kot delež svote, za katero sta brata Beracs osleparila neko ogersko banko. Takacs je bil pred policijskim komisarjem popolnoma priznal svojo krivnjo in policija ga je na to izročila sodišču. Pred preiskovalnim sodnikom pa je Takacs spremenil popolnoma svojo taktiko. Predvčerajšnjem izjavil je namreč pri zaslišanju, da je popolnoma nekriv, da je doznal o dotičnem poneverjenju še-le po časopisih, da ni dobil od poneverjene svote niti novčica in da je na policiji obstal svojo krivnjo le zaradi tega, da se reši iz „krempljev“ policije, ki ga smatra za buntovnika in pa da reši svojo mater, ker so mu povedali, da so mu zaprli tudi mater. Kljuba tajenju pa je pridržal preiskovalni sodnik Takaca v zaporu, kar je vrlega odvetnika baje strašno iznenadilo.

Sodnijsko. Gostilničar in mesar Fran Mezin iz Klanca, 55leten mož, bil je občini Gorjanska 42 nč. užitnine na dolgu. Ker pa Mezin tega dolga nikakor ni hotel z lepa poravnati, zaplenila mu je občina par komadov pohištva in dne 24. maja t. l. prišli so občinski organi v Mezinovo stanovanje, da odnesejo zaplenjeno pohištvo. Mezin se je o tej priliki uprl omenjenim organom in se jim nevarno pretil. Predvčerajšnjem dobil je pred tukajšnjim sodiščem 10 mesecev težke ječe. Drago plačana trma!

Policijsko. 15letno Matildo Klesišar iz Trsta so zaprli, ker se je takó mlada že udala nesramnemu življenju. — 19letnega mornarja Matijo Točila iz Trsta so odvedli v zapor, ker je osleparil iznajmljevalko vóz Marijo Fonda za 3 for. — Natakar Viktor Tremel z Dunaja, službujoči pri pivarni „Borsa vecchia“, moral je v zapor, ker je poneveril 3 f. 48 nč. — 30letnega dninarja

Dominika Muscitellija iz Trsta so deli pod ključ, ker je ukradel nekoliko kumar.

Koledar. Danes (5.): Lavrencij Just., škof; Viktorin, škof. — Jutri (6.): Hermogen, muč. — Polna luna. — Solnce izide ob 5. uri 30 min., zaton ob 6. uri 29 min. — Toplota večraj: ob 7. uri zjutraj 25.5 stop., ob 2 pop. 34 stop. C.

Najnovejše vesti.

Budejovice 4. Cesar se je pripeljal danes ob 7. uri v Kaplice ter je odšel takoj na mesto vaj.

Budimpešta 4. Višji vojvoda Ladislav je dospel sem ter je takoj odšel v bolnico ružečega križa, spremljan po višjem vojvodu Josipu in višjo vojvodinjo Klotildo.

Breslava 3. „Breslauer Zeitung“ javlja, da je katoliški župnik Doddia iz Friedheima umrl ob znakih zastrupljenja. Vino je bilo otrovano, vino v kelhu je zaplenilo državno pravdnštvo.

Beligrad 3. Današnje zahvalnice povodom rešitve kralja so se vdeležili zbor diplomatov, ministri, državni dostojanstveniki, med temi tudi Ristič. Uradni list pravi, da je kralj dobil čestitk od vseh evropskih vladarjev.

Trgovinske brojavke.
Budimpešta. Pšenica za spomlad 6.88—6.84
Pšenica za jesen 1.96 6.86 do 6.87. Oves za jesen 5.95—5.97 Rž za jesen 6.04 6.06 Koruza za jul-avgust — — — za maj-juni 1896 4.41—4.68.
Pšenica nova od 78 kil. f. 6.30—6.30 od 79 kil. f. 6.30—6.40, od 80 kil. f. 6.35—6.45 od 79 kil. f. 6.30—6.40, od 82 kil. for. 6.50—6.60.
Ječmen 6.70—7 — — — pšenica 6 — — — 6.60 rž nova 5.40-5.50.
Pšenica: Mnogo ponudbe ali tudi jako hitro povprašanje. Prodaja 35000 met. st., vedno dobro vreme: lepo.
Praga. Naturalizirani sladkor za avgust f. 12.75 nova letina 12.90. jako stalno
Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in carino vred odpadkijatev precej f. 28.50. Con caas 29. — — — Četvorni 30 — — — V glavah (sodih) 30.25 — — —
Havre. Kava Santos good average september 92.25 za januar 89.35. mlačno.
Hamburg Santos good average za september 74.25 december 73. — — — maro 72. — — — mirno.

Dunajska borza 4. septembra 1895

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	101.55	101.55
„ „ „ v srebru	122.65	101.45
Avstrijska renta v zlatu	101.45	122.64
„ „ „ v kronah	101.30	101.50
Kreditne akcije	409.25	408.75
London 10 let.	120.80	120.75
Napoleoni	9.58	9.58
10 mark	11.80	11.82
200 italj. lir	45.55	45.60

Poslano*).

Zavest o lastni nekrivdi in tudi dolžnost me vežeta, da nastopam kar javno. Uboga žena sem in marsikdo meni, da žena se ne more braniti ter da jo je smoti zatirati tudi po nedolžnem.

Povod temu poslanemu je dal gosp. Oskar Polley, c. k. višji obrtni nadzornik. Ta gospod meni namreč, da sem vse pisala jaz, kar je bilo rečeno o njem povodom deželnozbornskih volitev.

Proti takemu domnovanju protestujem svečano. In ker se ta gospod vede proti meni jako neprimerno — da ne rabim hujšega izraza — in ker nisem nikjer varna pred napadi, prosim slavno uradnišvo, da se svojo častno besedo potrdi, da 1.) jaz nikdar nisem pisala o njegovi osebi, 2.) se nisem nikdar bavila s politiko 3.) se nisem nikdar dotikala osebnosti.*)

Če sem kdaj napisala kako malenkost, bila mi je pred očmi le vzgoja ženstva; in kar sem pisala, pisala sem stvarno.

A ko meni g. višji nadzornik, da sem ga sam žalila, dela mi krivico in dolžnost mu je, da popravi, kar mi je sto il. hudega.

Če pa je kdo gosp. nadzornika nalagal, imenujem dotičnika nesramnega lažnika in obrokovalca.

Moja vest je čista; kar sem pisala kdaj, lahko zagovarjam pred svetom. Tega mi pa vendar ne bode nikdo štel v greh, ako pišem o — vzgoji žensk!

Bog je podlil čutili tudi meni; dasi ženska torej, čutim potrebo tudi jaz, da se slovenska žena povrne na višjo stopinjo izobražbe. Radi tega pač ne zasluham, da bi me kdo zalil. Čutor, ki mi jih je sam Bog usadil v srce, ne izruje mi jih nikdo!

Ne, gospod višji nadzornik: vem, da ste uplivni in imoviti, a jaz se preživljam od dela svojih rok, ali žaliti se vendar ne dam, dokle imam jasno čelo in neomadeževano vest! Saj so še črv svija, ako stopiš nanj! In jaz naj bi mirno prenašala vsako krivico! Dolžnost vam je bila, najprej prepričati se o stvari in potem obrniti se do mene z stvarna pojasnila; in jaz bi vam bila pojasnila marsikaj.

Ali ros menite, da ves Kras ne premore onega moža, ki bi bil zmoežen spisati en dopis?! Čemu se torej srdite ravno na-me?! To bi bilo slabo spričevalo kraškim rodoljubom, ako bi — po Vašem menenju — uboga žena vodila kraško politiko!

Ženo jelahko uničiti, ako je nje moč ne more braniti, ker mu je zaprta vsaka pot — dasi je nedolžen! Kako mislite gosp. nadzornik?! Priznavam, da ste požrivovalen mož in da mnogo žrtvujete za naše ustanove, vsa čast vam na tem! To pa ni prav, da koga obdolžujete, predno ste so prepričali o njega krivdi. Zato sem prišla na braniti se pred javnostjo.

V Sežani, dne 3. septembra 1895.

Najodličnejim spoštovanjem
Marja Skerjnar.

* Za čanko v tej rubriki ne odgovarja uredništvo.

** Potrjujemo se svojo možko besedo. Ured.

Srečke za zidanje cerkve ob jubileju cesarjevem pa i glđ. zrebanje že v četrtek

Glavni dobiček:

30.000 goldinarjev

vreden

Srečke priporočajo: Marco Nigris, Emico Sch firmann, Glus. Zoldan.